

Міністерство освіти і науки України

Національна академія наук України

Мала академія наук України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Секція
«Академічна й університетська наука»

Збірник наукових праць
за матеріалами

Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних
орієнтирів Григорія Сковороди»

02 грудня 2022 року

Том 2

Полтава 2022

УДК 159.923.2:378.22-051

Лещенко М.В.

Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України

mv.leshchenko@gmail.com

Авраменко Ю.О., Зигун А.Ю.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

avramenko.pntu@gmail.com

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ БУДІВЕЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ОБСТЕЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ БУДІВНИЦТВА, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

На сьогоднішній день, у час повномасштабного вторгнення збройних сил РФ на територію України, постає гостро питання визначення ступеню та розміру руйнування об'єктів будівництва, які постраждали під час воєнних дій.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та відповідно до ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво», об'єктами будівництва є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури (крім трубопроводів внутрішньогосподарських меліоративних систем).

Під час воєнних дій об'єкти будівництва, як цивільні так і промислові, найбільше зазнають пошкоджень та руйнувань. Як наслідок, власники пошкоджених об'єктів звертаються до відповідних правоохоронних органів із заявою про визнання їх потерпілими. Правоохоронні органи, відповідно до ст. 242 КПК, зобов'язані забезпечити проведення будівельно-технічної експертизи.

Найчастішими та найактуальнішими запитаннями, які ставлять ініціатори призначення судової будівельно-технічної експертам, стосовно пошкоджених або зруйнованих об'єктів будівництва під час воєнних дій, це:

1. Який технічний стан об'єкта будівництва?
2. Який перелік пошкоджень об'єкта будівництва виникли внаслідок руйнівної сили?
3. Яка вартість ремонтно-будівельних робіт, проведення яких необхідне для усунення пошкоджень унаслідок руйнівної сили?
4. Який розмір завданої матеріальної шкоди об'єкту будівництва?

Щоб дати відповідь на такі типи запитань, експерту необхідно провести натурне обстеження пошкодженого об'єкта будівництва.

Відповідно до ДБН В.1.2-5:2007 «Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Науково-технічний супровід будівельних об'єктів»:

Обстеження об'єкта – процес отримання якісних і кількісних показників експлуатаційної придатності об'єкта, його елементів та конструкцій, що характеризують технічний стан об'єкта.

Дефект – невідповідність конструктивних елементів та технологічних параметрів об'єкта вимогам нормативної або проектної документації.

Пошкодження – подія, яка полягає в порушенні справності конструктивних елементів та технологічних параметрів будівельного об'єкта.

Технічний стан об'єкта – рівень відповідності конструктивних елементів та технологічних параметрів об'єкта вимогам нормативної та проектної документації.

Діагностування технічного стану об'єкта – процес визначення та прогнозування технічного стану об'єкта.

28.04.2022 наказом № 65 Міністерства розвитку громад та територій України була затверджена Методика обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів, дія якої не поширюється на об'єкти, що

обстежуються з метою проведення судової будівельно-технічної експертизи. Тому вимоги до обстеження будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури для визначення та оцінки їх технічного стану при проведенні будівельно-технічних експертиз встановлює ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016 «Настанова щодо обстеження будівель і споруд для визначення та оцінки їх технічного стану».

При обстеженні та оцінюванні технічного стану конструктивної системи об'єкта беруться до уваги:

- а) вимоги до експлуатаційних властивостей конструкцій об'єкта і фактичний рівень придатності їх технічного стану для забезпечення механічного опору та стійкості.
- б) наявність негативного впливу Інженерних систем та/або виробничих умов на будівельні конструкції та основи;
- в) взаємний вплив об'єкта та навколишнього природного і техногенного середовища;
- г) виявлені несанкціоновані зміни будівельних конструкцій або інженерних систем, не передбачені проектною документацією;
- д) у випадку впливу руйнівної сили під час воєнних дій необхідно звернути увагу, де був епіцентр руйнівної сили.

Основою для проведення обстеження об'єкта, як правило, є технічне завдання або план проведення дослідження, в якому визначається: мета і завдання обстеження об'єкта, склад та форма подання інформації щодо результатів обстеження (це можуть бути чорновий варіант креслень, таблиці, в які заносяться результати обстежень), перелік та обсяги підготовчих, основних і допоміжних робіт, нормативні документи, вимоги яких мають бути враховані, форма участі замовника (власника, експлуатуючої організації) в роботах з обстеження тощо.

Перед проведенням обстеження об'єкта будівництва експерту необхідно проаналізувати наявну технічну документацію на об'єкт, яка повинна бути надана ініціатором проведення експертизи як основні об'єкти дослідження, або як відповідь на клопотання експерта додатковими матеріалами.

Необхідні для аналізу технічного стану відомості, які неможливо отримати, у тому числі з наявних документів, рекомендується визначати в ході обстеження шляхом випробувань, розрахунків, вишукувань тощо.

Якщо дослідження пов'язане з повним або частковим знищенням об'єкта експертизи або зміною його властивостей, то, відповідно до ст. 69 КПК, експерт повинен одержати на це дозвіл від особи, яка залучила експерта.

Підготовка до проведення обстеження включає:

- а) ознайомлення з об'єктом і прилеглою територією та забудовою;
- б) попередній аналіз завдання і вихідних даних, в т.ч. наявної технічної документації;
- в) за необхідності, пошук ініціатором призначення експертизи і отримання відсутніх матеріалів, необхідних для виконання обстеження;
- г) складання технічного завдання чи плану на обстеження.

Результатом попереднього обстеження може бути попередній висновок про технічний стан об'єкта, за необхідності, – попередні рекомендації з його експлуатації та програма основного (детального) обстеження, які експерт фіксує у своїх записах.

Після попереднього обстеження проводиться основне (детальне) обстеження, завдання до якого ставляться в залежності від виду експертного дослідження.

Якщо обстеженням виявлено, що технічний стан об'єкта, його окремих конструкцій або систем непридатний до нормальної експлуатації – категорія «1» та «2», то обмеження не вводяться, об'єкт використовується за призначенням.

Якщо обстеженням виявлено, що технічний стан об'єкта, його окремих конструкцій або систем непридатний до нормальної експлуатації – категорія «3», слід використовувати об'єкт до відновлення його експлуатаційної придатності (або до виведення з експлуатації) за обмеженим режимом експлуатації.

Під час обстеження об'єктів з аварійними конструкціями необхідно унеможливити перебування людей, в тому числі і осіб, які беруть участь у обстеженні, на ділянках можливих обрушень або забезпечити їх захист, достатній для збереження життя і здоров'я (тимчасове закріплення конструкцій, їх огорожу, забезпечення касками тощо).

Під час проведення обстеження об'єктів будівництва, які постраждали під час воєнних дій, експерту особливо потрібно дотримуватися правил техніки безпеки. Основним критерієм, який потрібно врахувати – це розмінування території, оскільки на деокупованих територіях ворог міг залишити небезпечні пастки.

Відповідно до ст. 69 КПК, експерт має право заявляти клопотання про забезпечення безпеки.

Роботи з обстеження аварійних будівель або аварійних частин будівлі можуть проводитися тільки після проведення відповідних охоронних заходів. Перелік охоронних заходів, в цьому випадку, визначається комісією в складі фахівців від організацій замовника та експерта-будівельника, яких ініціатор призначення будівельно-технічної експертизи залучає як спеціалістів.

Під час роботи ставати на підземні та надземні трубопроводи, електрокабелі, батареї опалення, вентиляційні короба, ходити по них або спиратися при підтягуванні та спуску з однієї висоти на іншу забороняється.

На діючій мережі автомобільних доріг і залізниць огляд шляхопроводів повинні проводитися з забезпеченням безпеки руху транспорту з установленими швидкостями, при цьому повинні дотримуватися заходи, що гарантують повну безпеку роботи на шляхопроводі.

При повномасштабному вторгненні ЗС РФ на територію України, окупанти зруйнували величезну кількість об'єктів будівництва, обстеження яких лягає в тому числі і на експертів-будівельників.

Отже підсумовуючи вище викладене, при обстеженні об'єктів будівництва, які постраждали під час воєнних дій, при проведенні будівельно-технічної експертизи і не тільки, основна цінність – це людське життя. І щоб його зберегти потрібно по максимуму застосовувати дистанційні технічні засоби для фіксації розмірів дефектів та пошкоджень. Такими можуть бути фото- та відеокамери з оптичним зумом та додатковим освітленням, лазерні віддалеміри, квадрокоптери та інше.